

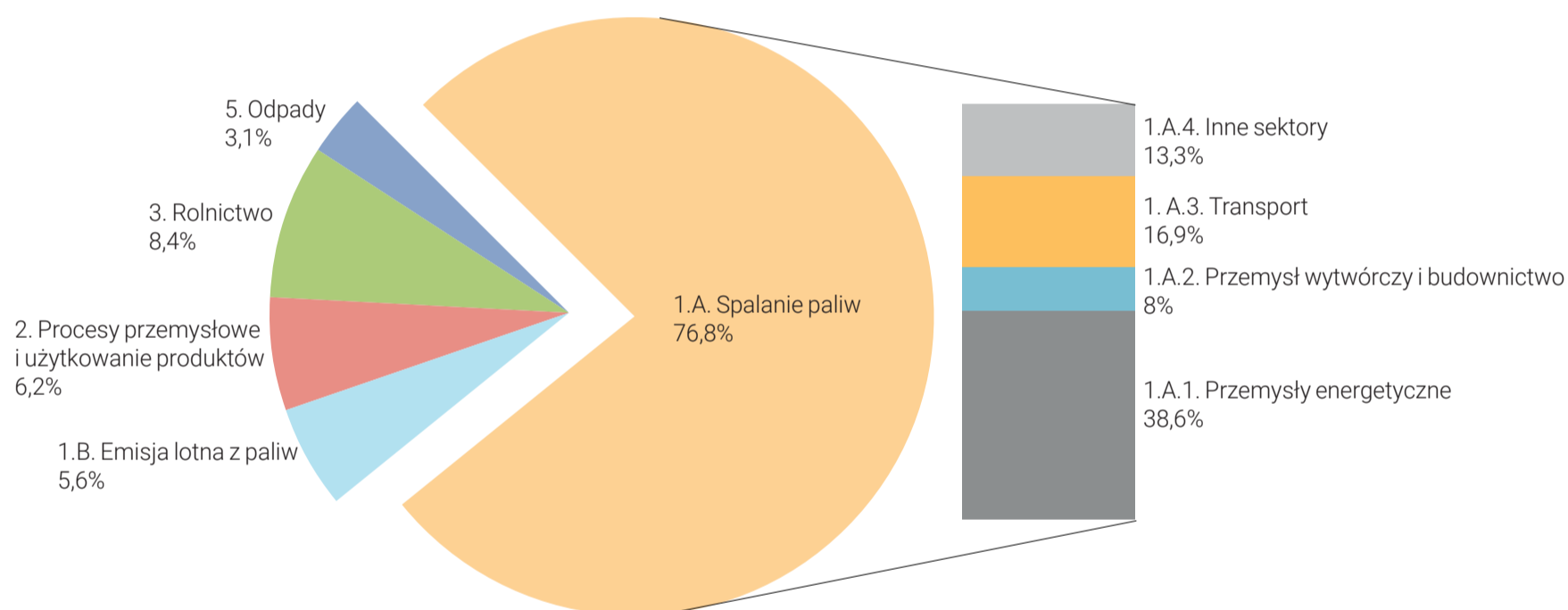
PERSPEKTYWNIK

KOALICJI WŁĄCZ CZYSTĄ ENERGIĘ DLA POLSKI

FIT FOR 55 (PO 24 LUTYM 2022)

Wg Międzynarodowej Agencji Energii MAE globalne emisje CO₂ w energetyce wzrosły w 2021 r. o 6%. Gospodarka zasilana swój popandemiczny wzrost zwiększonym spalaniem węgla.

Polska emisja gazów cieplarnianych wyniosła w 2019 r. 391 mln T CO₂. Średnia emisja CO₂ na 1 mieszkańca wyniosła 7,3 T, przy średniej unijnej 5,2T.

W 2021 roku każda MWh energii wyprodukowanej w Polsce oznaczała emisję 657 kg CO₂ do atmosfery. Na Starym Kontynencie jest tylko jeden kraj z bardziej emisyjną energetyką – Kosowo (779), z nami w klubie 500 są jeszcze Serbia i Mołdawia.

Porozumiewanie Paryskie 2015 jest wiążącym dokumentem realizującym postulaty Ramowej Konwencji Klimatycznej, ratyfikowanym przez Polskę w październiku 2016 r.

Celem Porozumienia jest ograniczenie średniego wzrostu temperatury na Ziemi znacznie poniżej 2 st. Celsjusza w okresie 1750-2100 oraz dążenie do ograniczenia tego wzrostu do 1,5 st. C. Porozumienie dąży do osiągnięcia neutralności węglowej (carbon neutrality) do 2050 r.

Porozumienie zakłada określenie przez strony w okresach 5-letnich celów redukcji emisji gazów cieplarnianych. W grudniu 2020 r. UE przyjęła nowy cel redukcji CO₂ o min. 55 % do 2030 roku. Komisja Europejska w lipcu 2021 r. przyjęła pakiet propozycji legislacyjnych „Fit for 55” w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest wzmocnienie pozycji UE jako światowego lidera klimatycznego.

Pakiet ma na celu unowocześnienie istniejącego prawodawstwa (Fit for 40), wprowadzając zmiany transformacyjne w gospodarce, społeczeństwie i przemyśle, dla osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., poprzez zmniejszenie emisji netto o co najmniej 55% (w porównaniu z 1990 r.) do 2030 r.

Pakiet obejmuje następujące wnioski ustawodawcze i inicjatywy polityczne:

1. Unijny system handlu emisjami EU ETS

Celem jest ogólna redukcja emisji w odnośnych sektorach o 61% do 2030 r. Komisja zaproponowała w szczególności:

- Utworzenie nowego, odrębnego systemu handlu uprawnieniami do emisji w odniesieniu do budynków i transportu drogowego.

Projekt zakłada, że do 2030 r. emisje w tych sektorach zostaną ograniczone o 43% (w porównaniu z 2005 r.). Obowiązkiem wykupywania uprawnień do emisji zostaną objęci producenci paliw transportowych oraz dostawcy ciepła/chłodu do budynków.

- Stopniowe wycofywanie przydziału bezpłatnych uprawnień dla sektorów, które mają zostać objęte mechanizmem dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM).

2. Emisje i pochłanianie gazów cieplarnianych w ramach sektora użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa LULUCF

Komisja zaproponowała ustanowienie unijnego celu polegającego na usunięciu netto gazów cieplarnianych w wysokości co najmniej 310 mln ton ekwiwalentu dwutlenku węgla do 2030 r.

3. Cele redukcyjne państw członkowskich

W sektorach, które nie są objęte unijnym systemem handlu emisjami ani rozporządzeniem LULUCF Komisja zaproponowała zwiększenie unijnego celu redukcyjnego do 40% z obecnych 29% (w porównaniu z 2005 r.).

4. Energia ze źródeł odnawialnych

Zaproponowano, by podnieść obecny unijny cel z 32% udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym koszyku energetycznym do co najmniej 40% do 2030 r. Kontrowersje budzi zapis nowych kryteriów zrównoważonego rozwoju dotyczący biomasy leśnej (art. 3 i 29).

Komisja zakłada średnio roczny wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze przemysłowym i w sektorze ciepłownictwa i chłodnictwa o 1,1 % oraz zwiększenia (z obecnego 1 do 2,1 %) orientacyjnego celu dotyczącego energii ze źródeł odnawialnych oraz ciepła odpadowego i chłodu odpadowego w systemach ciepłowniczych.

5. Efektywność energetyczna

Komisja zaproponowała zmianę obecnej dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej zwiększając z 32,5% do 36% (cel ogólnounijny w przypadku zużycia energii końcowej) oraz do 39% w przypadku zużycia energii pierwotnej. Wprowadzono wymóg corocznej renowacji 3 % całkowitej powierzchni budynków publicznych i osiągnięcia niemal zerowego zużycia energii (NZEB).¹

Zaostrzono kryteria definiowania efektywnego systemu ogrzewania i chłodzenia (warunkuje to dostęp do środków publicznych) zgodnie z ustalonym harmonogramem do 2050 r.

6. Infrastruktura paliw alternatywnych

Przyspieszenie rozwoju infrastruktury służącej do ładowania lub tankowania pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

7. Normy emisji CO₂ dla samochodów osobowych i dostawczych alternatywnych

Nowy cel emisji CO₂ z samochodów osobowych i dostawczych na 2035 r. ma sięgnąć 100%. W praktyce oznacza to, że od 2035 r. nie będzie już można wprowadzać do obrotu w UE samochody osobowe ani dostawcze z silnikami spalinowymi.

8. Opodatkowanie energii

Ochronę rynku wewnętrznego UE poprzez aktualizację zakresu produktów energetycznych i struktury stawek, a także racjonalizację stosowania przez państwa członkowskie zwolnień podatkowych i obniżek podatku.

9. Mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂

Wprowadzenie mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ (CBAM) – graniczny podatek węglowy CBAM ma być wdrażany stopniowo – w pierwszej fazie ma dotyczyć importu do UE cementu, żelaza i stali, aluminium, nawozów sztucznych i energii elektrycznej.

10. Zrównoważone paliwa lotnicze i bardziej ekologiczne paliwa w żegludze

Projekt ReFuelEU Aviation ma pomóc w zmniejszaniu śladu środowiskowego sektora lotniczego. Projekt FuelEU Maritime ma pomóc w redukcji do 75% do 2050 r. emisji gazów cieplarnianych pochodzących ze zużycia energii na statkach.

11. Społeczny Fundusz Klimatyczny

Społeczny Fundusz Klimatyczny zapewni wsparcie gospodarstw domowych, mikroprzedsiębiorstw i użytkowników transportu, niwelując skutki społeczne i dystrybucyjne nowego systemu handlu uprawnieniami do emisji dla budownictwa i transportu drogowego. Fundusz sfinansuje inwestycje zwiększające efektywność energetyczną budynków, dekarbonizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych w budynkach, wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych oraz dostęp do mobilności i bezemisyjnego i niskoemisyjnego transportu. Budżet Funduszu 72,2 mld euro na lata 2025–2032.

Podsumowując różnice pomiędzy Fitami 40 i 55

	Obecne regulacje UE (Fit for 40)	Proponowane regulacje (Fit for 55)
1. Tempo redukcji uprawnień do emisji w systemie handlu emisjami	o 2,2% rocznie	o 4,2% rocznie

¹ Wg. Długoterminowej Strategii Renowacji przejętej przez Rząd w 2021 r., renowacjom poddawanych będzie 3,6% budynków rocznie do 2030 r. Łącznie zmodernizowanych zostanie 2,34 mln budynków (35,6% liczby budynków w 2020 r.). Bedzie to kosztować 12-16 mld €.

2. Zakres systemu handlu emisjami	energetyka i ciepłownictwo przemysł energochłonny transport lotniczy	+ emisje z budynków + transport drogowy i morski
3. Redukcja emisji w sektorach nieobjętych ETS	-7%	-17,7%
4. Udział odnawialnych źródeł energii:		
a. w elektroenergetyce	32%	40%
b. w ciepłownictwie i chłodnictwie	26%	39,4%
c. w transporcie	14%	
5. Efektywność energetyczna budynków	-27% zużycia energii	-36% zużycia energii
6. Efektywność energetyczna budynków publicznych	Brak celu	-17% zużycia energii
7. Zielony transport		Szybki rozwój elektromobilności i czystych paliw (np. wodoru, biometanu)
8. Minimalny poziom absorpcji gazów cieplarnianych		38 MT ekwiwalentu CO ₂ usunięte w 2030 r.

Przychody i koszty Fitu 55

Wg głośnego Raportu Pekao S.A. pt. *Wpływ Pakietu Fit for 55 na polską gospodarkę*² z grudnia 2021 r. szacowane nakłady inwestycyjne szacowane są na 527 mld € (przyrost o 189 mld € w stosunku do Pakietu Fit for 40). Szacunki te oparte są m.in. na 2 agresywnych tezach:

- Fit for 55 podbija ceny EUA trzykrotnie względem scenariusza utrzymania dotychczasowej polityki klimatycznej (Fit for 40).
- Zgodnie z szacunkami CAKE KOBIZE (2021) modernizacja istniejących elektrowni węglowych i gazowych w postaci przystosowania ich do wychwytu dwutlenku węgla kosztować będzie 40 mld €. Koszt takiej rozbudowy jest trudny do oszacowania ze względu na niedojrzałość technologii CCS/CCU.

Alternatywne szacunki Forum Energii zamykają się w kwocie 20 mld €, w oparciu o rozbudowę mocy OZE, ciepła oraz elektro-ogrzewnictwa (zasilanego OZE). Scenariusz ten został odrzucony przez Autorów Raportu.

Polska w ramach Fit for 55 otrzyma uprawnienia do emisji CO₂ w ramach ETS Energetyka i Przemysł w latach 2021-2030.

	Liczba (mln ton CO ₂)
Do sprzedaży na aukcjach	412,6
Do przekazania za darmo instalacjom emitującym CO ₂ w celu sfinansowania zielonych inwestycji (Derogacja Artykuł 10c)	275
Otrzymane w ramach mechanizmu solidarnościowego	267,6
Otrzymane w ramach Funduszu Modernizacyjnego	134,6
Łącznie	1 090

Dochody z ETS będą największym ale nie jedynym źródłem funduszy na finansowanie transformacji energetycznej w ramach Fit for 55. Drugim źródłem wsparcia będzie Fundusz Odbudowy i Zwiększania Odporności UE. Co najmniej 37% środków z Funduszu Odbudowy ma być przeznaczony na neutralność klimatyczną (w krajowych planach odbudowy). Polsce przyznano w postaci grantów łącznie 23,9 mld €, z których co najmniej 9 mld € powinno być przeznaczony na zieloną transformację.

Plan REPowerEU

18 maja 2022 r. KE przedstawiła Plan REPowerEU³ prowadzący do szybkiego ograniczenia zależności od rosyjskich paliw kopalnych oraz do szybkiej transformacji ekologicznej. Środki przewidziane w Planie to: oszczędność energii, dywersyfikacja dostaw energii oraz przyspieszone wprowadzanie energii ze źródeł odnawialnych w celu zastąpienia paliw kopalnych w domach, przemyśle i produkcji energii.

Centralnym elementem planu REPowerEU jest Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), wspierający planowanie i finansowanie projektów i reform w sektorze energii. Komisja proponuje włączenie REPowerEU do planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich.

Najtańsza energia to energia zaoszczędzona. Komisja proponuje wzmocnienie długoterminowych środków w zakresie efektywności energetycznej, w tym zwiększenie – z 9% do 13% – wiążącego celu w zakresie efektywności energetycznej, który określono w pakiecie Fit for 55.

W celu zwiększenia wykorzystania energii OZE Komisja proponuje, aby w ramach pakietu Fit for 55 zwiększyć cel na 2030 r. dotyczący odnawialnych źródeł energii z 40% do 45%. Największy nacisk został położony na rozwój fotowoltaiki, odnawialnego wodoru, biometanu i pomp ciepła.

Zgodnie z nową unijną strategią rozwoju fotowoltaiki KE zakłada podwojenia mocy zainstalowanej w Europie już do 2025 roku.

W ramach inicjatywy Solar Rooftop KE postuluje stopniowy prawny obowiązek instalacji słonecznych na wszystkich nowych budynkach publicznych i komercyjnych oraz na nowych gospodarstwach domowych.

Plan zakłada podwojenie tempa rozwoju pomp ciepła oraz włączanie energii geotermalnej i słonecznej do systemów grzewczych.

Komisja uznaje energię ze źródeł odnawialnych za nadrzędny interes publiczny oraz wnosi o utworzenie specjalnych obszarów wdrażania energii odnawialnej.

² <https://swiatoze.pl/wp-content/uploads/2022/02/11316-Pekao-Wplyw-Fit-for-55-na-polska-gospodarke.pdf>

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3131

KE wyznaczyła cel produkcji wodoru odnawialnego co pozwoli zastąpić węglowodory w sektorach, w których trudno jest obniżyć emisyjność oraz w transporcie.

W Planie określono narzędzia, w tym nowe partnerstwo przemysłowe na rzecz biometanu oraz zachęty finansowe dla rozwoju rynku biometanowego.

Na wsparcie REPowerEU w ramach RRF określono mechanizm pożyczkowy i zwiększono pulę środków finansowych w formie dotacji. Komisja przyjęła przepisy i wytyczne dla państw członkowskich dotyczące modyfikowania i uzupełniania planów odbudowy i zwiększania odporności w kontekście REPowerEU. Środki te pochodząby ze sprzedaży uprawnień do emisji, będących w rezerwie stabilności rynkowej.

Czy opłaca nam się inwestować w Fit for 55?

W latach 2011-2019 średni przyrost mocy OZE w UE wyniósł 306 MW na 1 mieszkańca, przy wskaźniku 167 MW w Polsce.

Nasza gospodarka jest emisyjna (306 T CO₂ na 1 mln EUR PKB, przy średniej unijnej 209 T).

Kryzys energetyczny i wybuch wojny w Ukrainie są katalizatorem zmian w polskiej energetyce. Polityka Energetyczna Polski do roku 2040, z gazem rosyjskim jako paliwem przejściowym w transformacji energetycznej, po 24 lutym stała się nieaktualna.

Szacowany przyrost zużycia energii elektrycznej z 170 do 300 TWh do 2050 r. musi zostać pokryty wzrostem mocy zainstalowanej z 50 GW do 200 GW w roku 2050. Rocznie musimy wybudować 5 GW w OZE, węgiel zaś ograniczyć do tzw. rezerwy zimnej.

Rozwój rynku pracy w branży OZE to już dzisiaj 100 tys. miejsc pracy w stosunku do 79 tys. w sektorze górniczym. Masowe i szybkie przejście na odnawialne źródła energii to wyzwanie, ale też rozwiązanie. Mądra elektryfikacja to klucz do nowoczesnej, zeroemisyjnej i efektywnej kosztowo gospodarki Polskiej w perspektywie najbliższego dziesięciolecia.

Dalsze działania w ramach pakietu Fit for 55

Parlament Europejski zaakceptował 22 czerwca 2022 r. trzy akty prawne wchodzące w skład pakietu Fit for 55, wprowadzając zmiany do pierwotnych propozycji KE:

- reformę systemu ETS,
- mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂ CBAM,
- Społeczny Fundusz Klimatyczny.

W zakresie reformy systemu ETS, zakłada się szybsze (już od 2024 r.) wprowadzenie nowego systemu ETS2, który ma za zadanie objąć emisje z transportu drogowego i budynków komercyjnych (bez gospodarstw domowych na obecnym etapie). Przychody pochodzące z handlu uprawnieniami w ramach ETS2 będą dystrybuowane do najbardziej potrzebujących poprzez fundusz społeczny na rzecz działań w dziedzinie klimatu.

W zakresie podatku węglowego przygotowuje się opóźnienie wycofywania puli darmowych pozwoleń na emisję CO₂. Od 2027 r. pozwolenia zaczną być wycofywane, aby w 2030 r. okroić pulę pozwoleń o połowę. W 2032 r. system pozwoleń zostanie zlikwidowany. Podatek węglowy będzie etapami rozszerzany na kolejne produkty. Początkowo rozszerzeniem mają zostać objęte polimery, półprodukty organiczne, amoniak oraz wodór.

Jak nie Fit for 55 to co?

Koalicja Włącz Czystą Energię dla Polski ma na celu współpracę, dzielenie się dobrymi praktykami, wymianę doświadczeń, a przede wszystkim promocję rozwiązań, które pomogą Polsce w osiągnięciu celów wskazanych w Europejskim Zielonym Ładzie. Działania podejmujemy z myślą o korzyściach dla społeczeństwa i rozwoju gospodarczego Polski, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju energetyki opartej na zasadach Gospodarki Obiegu Zamkniętego.

Jeżeli Twoja organizacja wspiera Gospodarkę Obiegu Zamkniętego, dąży do efektywności energetycznej i uważa, że czas włączyć czystą energię dla Polski to skontaktuj się z nami i dołącz do nas.

Koalicja Włącz Czystą Energię dla Polski przy

www.wlaczczystaenergie.pl

czystaenergia@pracodawcyrp.pl

+48 22 518 87 00